

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Egész évre... — 8 kor.

====
Egyes szám 40 fill.
====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni av. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az első tornaórák.

A tanuló-sereg ismét megtölti a csaknem mindenütt szűk tornatermeket s tanáraink megkezdik nehéz munkájukat. E kezdethez akarunk pár szót szólni. Nem lehet itt semmiféle sablonról beszélni, de az első tornaórák vezetése mégis fontos, mert különösen kezdő tanárra nézve akkor dől el, hogy könnyű vagy nehéz munka vár-e rá. Ugyanis az ifjuságra nézve a tanár első fellépése szül rokon- vagy ellenszenvet. És hol volna olyan tanár, ki inkább drákói szigorral mint szeretettel akarná az ifjuságot vezetni. A nagy csapat gyermek vagy ifju rögtön megérzi, hogy milyen lélekkel közeledünk feléjük; a szelid szeretet vagy dacz kiül arcukra, ha nálunk is ezt látják. Nem kívánhatjuk a tornatanártól, hogy természetét, kedélyének állandó minőségét megváltoztassa, de azt igen, hogy lelkének nemeesebb oldalát mutassa első fellépésével.

Ismerünk olyan tanárt, ki fellépésének szigorával, hangjának erejével az első órában megfélemlíteni törekszik a tanuló-sereget, bár lelke szeretettel csüng a gyerekeken. — Nem szólunk az ellen sem, ha e modor csak átmenet a finomabb bánásmóddhoz, melyet csak a már megfegyvelmezett osztállyal szemben érvénye-

sítünk, A katonai rideg parancs hangja helyén van a vezényléskor, de ne legyen beszéd-módunk alaphangja. Hisz láttunk már olyan katonát is, ki az iskolában szebben bánt a tanulókkal, mint a tornatanár.

Sok tanár az első tornaórákat sok időt igénylő erőmérésekre használja fel. Nem tulajdonítunk nagy fontosságot általában az erőméréseknek, nem főleg, ha azt nem maguk a fiuk csinálják és jegyzik fel, de azért meg lehet csinálni, hanem csak úgy, hogy ezzel ne vegyünk el egy percet sem az osztály tornázásából. A szertornázás alatt egyes csapatokban elvégezhetik ezt az előtornászok is.

A sorokba állás, csapatbeosztás se foglaljon el sok időt, mert a fő, hogy a fiuk minél előbb tornázzanak, tornázás alatt értvén bármilyen testmozgást. A szeptemberi szép időben természetesen minden órát a szabadban töltünk. Ott is sok helyen téves szokás uralkodik; előbb fegyvelmezés szempontjából a tornateremben tartják az osztályt, csak később viszik a szabadba, mikor már hűvösebb van.

Nagyon is figyelmet kell arra fordítani, hogy különösen a felsőbb osztályokban az erős szertornázásnál ne lépjen fel az izomláz, mert sok tanuló ebben hetekre elkedvetlenedik a tornázástól. Ezt csak úgy lehet elérni, hogy

minél többféle gyakorlatokat végeztünk a fiukkal kellő fokozatossággal. Nem szabad megengedni az első órákban a szabad csatángolást sem, épen ezen szempontból.

Az előtornászok kiválasztásával a felsőbb osztályokban sietünk, de ne mellőzzük itt az esetleg más iskolából jötteket se, ha arravalók. A legnehezebb az első osztályok első tornaórája, mert itt kellő tapintattal mindjárt fegyelmet kell teremteni, de anélkül, hogy a kis fiukat megfélemlitenők s kedvüket a tornázástól elvennők.

A büntetéstől, ha csak lehet óvakodjunk, mert minden büntetés kedvet vesz el a tornázástól. Minden gyermekben él a vágy, hogy erősödjék, e vágyat minden lehető eszközzel nevelni kell, nem csökkenteni.

Az első tornaórák fárasztják el legjobban a fiukat is, de főleg a tornatanárt, de ezeknek jó vezetése meg is könnyítheti nehéz munkánkat.

E nehéz, sokszor lekicsinyelt munkához kedvet, friss erőt kívánunk az év elején tornatanárainknak.

A testi nevelés a premontreiek nagyváradai főgimnáziumában.*

Egészségi állapot.

Intézetünk egészségi viszonyai a lefolyt évben elég kedvezőek voltak. A hidegebb hónapokban szokásos könnyebb, egy-két napig tartó meghűlések mellett 4 esetben fordult elő ragályos megbetegedés, ami a tanulók számához viszonyítva, csekélynek mondható. A szörványosan mutakozó ragályos betegségek ellen a városi tiszti orvosok intézkedéseinek szigorú betartásával védekeztünk. Az előljárásság a maga részéről mindent elkövetett, hogy az ifjakat megóvja mindattól, ami az egészségre káros. A termeket gondosan tisztították, jól szellőztette és kellően fűtette. Szigorúan meghagyta, hogy a növendékek az órák között levő szüneteket a 210 □ m. területű, befásított udvaron játékkal vagy egyéb testmozgással töltsék. Kedvezőtlen időben a tágas folyosókon s a tornateremben végezték az annyira szükséges mozgást.

* Mint minden évben, úgy az idén is terjedelmesen számolt be az intézeti értesítő a testi nevelésről. Innen közöljük az érdekes sorokat. Az értesítőt Novotny S. Alfonz igazgató tartalmas értekezése vezeti be.

Szerk.

A városi tiszti orvos többször tartott az összes növendékeknél hivatalos szemvizsgálatot, amelynek eredménye mindannyiszor örömdetesesen megnyugtató volt. A VII. oszt. tanulói heti 2 órában tanulták az egészségtant. Nagy érdeklődéssel hallgatták dr. Schiff Ernő, egészségtantanár előadásait és igyekeztek elsajátítani azokat a helyes szabályokat, amelyek követésével az ember jó egészségben élhet és hirtelen bajba került embertársain segíthet.

Testi nevelés.

Tapasztalati tény, hogy a lélek csak akkor működik élénken és eredményesen, ha lakóhelye, a test, egészséges. Épen ezért gondunk a szellem művelésén kívül arra is kiterjedt, hogy az ifjagnál a testet is kellően ápoljuk és fejlesszük. Ezen nem csekély fontosságú cél elérésére szolgált elsősorban a rendszeres testgyakorlás.

Rátkay József, intézetünk tornatanára, kiváló szakértelemmel végezte az idén is a tornatanítást. Minden osztály hetenkint két órai oktatásban részesült a tornatanításra vonatkozó utasítások betartásával. A tornaórák keretén belül a tömegtornázás volt az irányadó. A szertornázásban minden ifju szabadon választhatott egy tornaszert s ezen végezte az erejéhez és bátorságához mért gyakorlatokat. mindenkor súlyt fektetve a helyes testtartásra és a tetszetős kivitelre. A melegebb napokban a testgyakorlásra szánt idő alatt kisebb kirándulásokat tettek az ifjak, télen pedig korszolyáztak.

A nm. vall. és közokt. min. 22923—1909. sz. leiratával, a középiskolai testgyakorlati felügyelői látogatásnak teljesítése végett, főgimnáziumunkhoz dr. Ottó József, középiskolai tanárt küldte ki, aki május 21-én tett eleget felsőbb megbízásának. A miniszteri biztos ur a tornatanítást — a VIII. osztályt kivéve — az egyes osztályokban megvizsgálta; felülvizsgálta továbbá a tornaszereket is. Tapasztalatait és jóindulatu tanácsait rendkívüli tanárértekezleten adta elő. Különösen hangsúlyozta, hogy az iskolai tornatanítás célja „a test arányos fejlesztése olyformán, hogy életerős fiatal nemzedéket neveljünk.“ Ezen cél elérésére pedig a legmegfelelőbb tanítási mód a tömeges kiképzés.

Megtartottuk a nm. minisztériumtól elrendelt játékdélutánokat is és pedig ősszel okt. 31-ig, tavasszal ápr. 15-től az iskolai év befejezéséig. A tanulók mindenkor tanári felügyelet mellett játszottak és négy csoportba voltak osztva A játékdélutánokat vezették: Rátkay József, Víz Lénárt, Labancz György és Bertram Brunó.

A m. kir. honv. min. és a vall. és közokt. min. rendelete folytán intézetünk VII. és VIII. osztályaiból jelentkező tanulók az idén is részesültek a katonai kiképzésben. A kiképzés vezetésével Gaál Sándor, honvédszázados, az oktatással pedig Zechentmayer

Károly, honvédhadnagy bizattak meg. Az oktatás f. evi januárius hóban kezdődött ugyanazon tanítás- anyaggal, mint a mult évben. A kiképzés befejezéseül, június 13-án, nagyszámu érdeklődő közönség jelen- létében, az állami főreáliskola és a felső kereskedelmi iskola ifjúságával együtt díjlövés volt. Ekkor díjakat nyertek: Hornyánszky Pál VIII. o., Markovics Pál VIII. o. és Orbán Sándor VII. o. tanulók.

Kirándulások.

A husvétii szünetben intézetünk négy tanulója Kiss Kolos Jenő tanár vezetésével, a magyar közép- iskolai ifjúság nagy zarándoklatához csatlakozva, Rómába utazott. Erről a tanulságos és lélekemelő utazásról a vezető tanár számol be „Egy hét Olasz- országban“ c. közleményében.

Április 25-én a III. A) és B) osztály növendékei Kiss Kolos Jenő és Lacsny Ince tanárok kalauzálása mellett megnézték a biharvármegyei és nagyváradi Régészeti és Történelmi Egylet muzeumát. Ezen tanul- mányi kirándulásnak ezélja az volt, hogy az idén el- sajtátított történelmi anyag alapján maguk előtt lássák az ifjak az emberi művelődés fejlődését a durva kő- korszaktól a XVI. sz. elejéig. Nagy érdeklődéssel szem- lélték a kőkori ember kezdetleges eszközeit, a bronz- korszak ékszereit, a római emlékeket, mécseseket, padozat maradványokat s egyéb házieszközöket; végül a középkor egyházi szereit, hadi- és más eszközeit. Sokáig gyönyörködtek Lotz Károly eredeti kartonjában, mely a nagy Hunyadi halálát ábrázolja és a „Mátyás király Bécs előtt“ c. hatalmas festményben. De érdek- lődéssel nézték a többi kiállított tárgyakat is, u. m. okleveleket, czéhládákat, a néprajzi gyűjteményt stb.

Június 7-én az alsó osztályok tanulói Novotny S. Alfonz igazgató, Kiss Kolos Jenő, Szilágyi Dózsa, Kovács Kandid, Varga Aurél és Lacsny Ince tanárok kíséretében a szomszédos Félix-fürdőbe tettek kirán- dulást. A harsogó jókedv, amely már a vonaton jelent- kezett hazafias és népdalok éneklésében, az egész fürdőt vidám étellel árasztotta el. Football, kötélhuzás és más társasjátékok, a környék bejárása egészen lefoglalta a gyermekeket, akik aztán jó étvágygal fogyasztották el azt, amit Komzsik Alajos, fürdő-bérlő magyaros konyhája feltálat. A Hymnus és a Szózat éneklése után a gyermekesereg fáradtan ugyan, de egy jól sikerült kirándulás kedves emlékeivel tért haza.

Ugyancsak június 7-én a felső osztályok növen- dékei Bertrám Brunó tanár vezetésével a feketeerdői üveghutát nézték meg. Borus időben, de annál jobb hangulatban ültek kirándulóink a vonatra. Élesdtől kezdve részint kocsikon, részint gyalog tették meg a 20 km. utat. Az erdő susogása, a völgyben tovarohanó patak csobogása, a kakuk madár kiáltása fenséges harmóniába olvadtak. Ifjaink nem győzték eléggé él- vezni az ozondus levegőt, a virágok illatát, a pano- rámaszerű kilátást, amely a hegy tetején szemük elé

tárult. Az utolsó csapat két óra körül ért a telepre, ahol — izletes ebéd elköltése után — a tanulók meg- figyelték az üvegfúvás, üvegkösörülés érdekes fogásait és mindenki hozott magával egy-egy üvegtárgyat. Négyet ütött az óra, amikor kocsira ültek és vigan dalolva visszatértek Élesdre. Itt még bejárták a Bethlen család kastélyát és gyönyörű parkját s azután vonaton Nagyváradra igyekeztek, ahova este 11 órakor érkez- tek meg.

Június 8-án a III. és IV. osztály tanulói Bertrám Brunó és Kovács Kandid tanárok kíséretében Bihar- megye országos híru természeti csodáját, a révi csepkő- barlangot keresték fel. A résztvevők — vagy ötvenen — reggel fél 7 órakor indultak el és az utat Zichy- barlang állomásig vonaton tették meg. Innen a csapat egyik része a barlang megtekintésére ment, a másik pedig a szomszédos hegyeket harangolta be és gyö- nyörködött a természeti szépségekben. A szépet a hasznossal is összekötötték: megnézték a révi mészt- égetőt, láttak sziklarobbantást dinamittal és fausztatót. Nagyon tetszett az ifjaknak, amint 2—300 méter magasságból a szabad és gátolt esés mindenféle vál- tozatait feltüntetve, hullottak a nagy hasábfák alá a mélységbe. Hangos kacaj kísérte egyik-másik hasáb- nak művészi mutatványait. Az erdei sétából vissza- térvén, egy kis pihenő után, jóízűen költötték el az ebédet, amelyért a Hymnus eléneklésével adtak hálát az Istennek. Délután szerepet cseréltek a csapatok. Ekkor néhány ifju merész vállalkozása keltett méltó feltűnést, akik még egy turistának is dicséretére való ügyességgel másztak meg egy körülbelül 3—400 m-es sziklát, amelynek csuesáról hazafias és népdalok el- éneklésével üdvözölték a lent maradt társakat és a vendégeket. Ozsonna után cigányzene mellett dalos jókedve támadt az ifjaknak és csak úgy ontották a szebbnél-szebb magyar nótákat. A jókedvben meg nem fogyatkozva ültek este a vonatra és testben talán elfáradva, de lélekben felüdülve, érzelmekben gaz- dagodva tértek vissza otthonukba.

A nagyváradi hadapródiskola atletikai versenye.*

A honv. minister mult évi rendelkezése értelmé- ben az ifjúsági tornajátékok a katonai nevelő- és képzőintézetek tantervébe felvétettek.

Alkalmunk volt ezen újítás eredményét a fenti intézetnél megfigyelhetni.

A testnevelés vezetői a sportfejlesztésre és a játéktér mikénti berendezésére a Magyar Atletikai Szövetség véleményét kérték, munkatervüket s a sporttér berendezését e vélemény figyelembe vételével állapították meg.

* A M. Katonai Közlönyből.

A versenytér az intézeti parkban közvetlen az intézeti épület mellett terül el s úgy van felszerelve, hogy ott a növendékek a testedzés mindenféle ágát gyakorolhatják. A tér alapját a futópálya képezi, mely a tornaszereket, a rudugrás, a magasugrás, távugrás és a sulydobáshoz, viváshoz stb. való pályákat 320 méteres ívben veszi körül. A futópálya teste salakkal van borítva. A versenytér egyik oldalán van a 4 lawn-tennis pálya, a másik oldalon pedig — a gyakorlótér gyepén — a labdarugó tér. Az egész tér zöld pázsitjával, a tarka pályafoltokkal, fehér tornaszereivel és lombes fasorszegélyeivel nyájas kis terület, hol a növendékek szabad idejükben szívesen tanyáznak.

A pályák igen jók, torna- és játékszereik kiváló minőségűek, szakszerűen és kifogástalanul vannak karban tartva. A helybeli sportegylet, az állami s egyéb intézetek szakférjai meglepetve szemlélték a versenytér modern és gazdag berendezését.

A növendékeknek mindössze 3 hónap állt rendelkezésükre az előkészületre, de ez a 3 hónap elegendő volt arra, hogy megbizonyosodjék, mit lehet elérni helyes vezetéssel és célszerű rendelkezésekkel.

A szertornázást ez intézetben csak a téli hónapokban üzték és akkor is csak annyira, hogy a növendékek a csapatnál majdan mint oktatók sikeresen működhessenek. Továbbképzésben csak a kiválóbbak részesültek. Mihelyt az idő kedvezett, az ifjúságot a tornatérre vitték és megkezdődött a tornajátékok oktatása és a versenyre való tréning.

Igy a gépies és egyoldalú német szertorna most már a mi intézeteinkben is háttérbe szorul, helyt adva a modern testedzés egyedüli és igazi módszerének, a szabadtéri testgyakorlatoknak és tornajátékoknak.

Az új módszerrel a tornaórák képe egy csapásra megváltozott. Míg azelőtt a tornaszerek körül kedvvel csak a hivatott tornászok foglalatostkodtak, mert a többit csak a fegyelem mozgatta, kevés eredménnyel most valamennyien örömmel jönnek a szabadba, sőt szabad idejüket is állandóan a sporttéren töltik, igyekezve ügyességüket minél jobban fejleszteni.

Látva a növendékek felbuzdulását, a vezetők elhatározták, hogy az első atletikai versenyt már ez évben megtartják. A növendékeket ügyességük és hajlamaik szerint csoportokba osztva, a rendszeres tréninghez hozzáfogtak. Főszlyt a futásra vetették. A vezetők ezen ágat tekintik az atletika alapjának, mivel a többi testi ügyességekben, u. m. rudugrás, magas- és távugrás, labdarugásban stb. csak akkor érhető el nagyobb eredmény, ha az illető kitünő futó.

A tornajátékokban különösen a labdarugás iránt mutattak a fiúk nagy kedvet és nem volt nap, hogy ne mérkőztek volna.

Az erők teljes kiképzéséhez a mostani időbeosztás nem elégséges. A szabadtéri testgyakorlatokban

csak akkor érhetünk el megfelelő sikert, ha a képességek kifejlődéséhez szabad teret adunk. A cél érdekében szükséges, hogy a tavaszi napoktól kezdve a szakszerű testgyakorlatokra növendékeinknek naponta 1—2 órát szabjunk ki, hogy ezen idő alatt szakszerű vezetés mellett dolgozhassanak. Az elméleti tanítás anyagának csökkentésével rendelkezésre jutott idő a testnevelésre volna fordítandó.

Hiába rendezzük be játszótereinket, ha nem adunk időt a gyakorlatokhoz. Ez a hiba öli el a tisztikarban a csapatnál a testedzés iránti kedvet. A foglalkozásokban kimerült tisztnek sem kedve, sem ideje nincs a teste edzésére. Amíg növendékeinknek és tisztjeinknek előírászerűleg nem biztosítunk naponta legalább egy két órát a testedzésre, addig tartós eredményt nem várhatunk. Mostani létszámviszonyaink mellett teljesen elegendő, ha a délutáni foglalkozást zászlóaljanként egy tiszt őrzi ellen, a többi legyen szabadnapos. Akkor találhat a tiszt — megfelelő vezetés, előgondoskodás és ellenőrzés mellett — alkalmat és időt magát testileg és szellemileg tökéletesíteni; de előbb nem! Addig pedig ezen a téren minden fáradozásunk és javaslataink hiábavalók és eredmény nélküliek lesznek. Ha valaminek a fontosságát és üdvös voltát elismertük s a kifejtett czélt el akarjuk érni: akkor végezzünk egész munkát, törjünk kicsinykedés nélkül egyenesen a cél felé, mert félrendszabályokkal csak ártunk az ügynek és végeredményében hiába pazarlunk munkát és pénzt.

A fenti intézetben — a vezetők dicséretére legyen mondva — sikerült növendékeinkben az igazi ügybuzgóságot, a testedzés iránti igaz lelkesedést felébreszteniök. Már reggel 4 órakor láttuk a növendékeket a sporttéren dolgozni és a késő esti órákban is treniroztak a futók. Micsoda különbség hajdan és ma! A mi növendekkorunkban kettősrendekben, vagy rendekben sétáltunk, a tornatérre lépni csak ünnepnap volt szabad s ha rossz fát tettünk a tüzre, elvonták a tornatéren való tartózkodás szabadságát. Boldog fiatalság, mely a mai kor megtisztult nevelő rendszerének oltalma alatt nevelkedik.

Ime, hogy lengi át az egészségesebb légáramlat a szürke iskolafalakat, hogy tér be az egészséges életkedv, igazi törekvés, munkakedv, férfias versengés ifjúságunk soraiba.

A jó mag tudatos kezektől termékeny földre hullott, az alap szilárdan épült s a munka dicséri mesterét, csak a jövő áll még sötétben. Az előítéletek sötét fellege még ott tornyosul a laktanyák és a tisztí értekezleti termék felett. Vajha biztosíthatnók életre való szigorú rendelkezésekkel az így fejlődésnek induló életerős csemete továbbfejlődését a csapatnál is.

* * *

Julius 16-án nyilvános az évzáró ünnepély első fele, d. u. tornaünnepély volt, hol a nagyváradi helyőrség és a város közönségének élénk érdeklődése

mellett a növendékek szép készültségüket bemutatták. A mutatványok alatt a háziezred zenekara játszott. Az ünnepély a szépen feldiszitett játéktéren a következő sorrendben folyt le:

1. A növendék-zászlóalj szabadgyakorlatai.
2. Akadályverseny.
3. Szertorna az összes szereken (tornautasítás).

Előtéren birkózás és dzsiu—dzsiczu.

4. Labdarugás (mindkét csapat — a III., IV. évesek — igen szép formát mutatott).

5. Kerékpáros osztag felvonulása, fejlődés, tüzelés.

6. Torna: a) szertorna és b) parterre torna.

7. Vivás: a) iskola, b) szabadvivás. A szabadvivásban leginkább tiszta, egyszerű tempóakeziókat láttunk.

8. A növendék-zászlóalj felvonul s az ünnepélyt az összes tornaszerek befoglalásával egy hatalmas gulával zárja be.

A július 17-én rendezett atletikai verseny eredménye a következő:

1. 100 yardos síkfutás: I. Molnár IV. éves növ.
2. Magasugrás: I. Litteczky IV. éves növendék.
3. Távugrás: I. Bába III. éves növendék.
4. 120 yardos gátfutás: I. Molnár IV. éves növ.
5. Súlydobás: I. Bálint III. éves növendék.
6. Rudugrás: Budaházy III. éves növendék.
7. Összetett verseny (nyújtó, korlát, ló): I. Perger I. éves növendék.

8. $\frac{1}{2}$ angol mértföldes síkfutás: I. Musik III. é. n.

Összehasonlítással a MAC. nemzetközi ez idei viadalával az elért legjobb eredményeket az alábbi táblázatban tüntetjük ki:

Versenyző egylet	100 yardos síkfutás	$\frac{1}{2}$ angol mértföldes síkfutás	Magasugrás	Távugrás	Súlydobás
M. A. C.	10 4 ^{II}	2 : 8 : 3	172 ^{cm}	648 ^{cm}	13 : 20 ^m
Nagyvárad hadapród- iskola	11 ^{II}	2 : 37	165 ^{cm}	585 ^{cm}	10 : 88 ^m

Mint látjuk, a fiuk tudása közel áll a „nemzetközi” verseny eredményeihez.

A győztesek a vezetők tiszteletdíjain kívül nagy és kis ezüstérmeket kaptak, melyet az intézetben s mindenütt viselhetnek, ahol testületileg jelennek meg.

A jövő év munkaprogrammjába felveszik a síkfutást, messzegyalogló versenyt teljes felszereléssel és több versenyt szándékoznak rendezni s köztük hendiikepeket is.

Iskolák. Főiskolák.

Az egészségi állapot a szatmárnémeti k. k. főgimnáziumban. Gimnáziumunk ifjúsága ezen évben is sokat szenvedett a ragályos betegségektől. Különösen scarlát uralkodott az idén s főképpen a 14--15 éves gyermekeket támadta meg. Összesen 15 tanulót gyötört meg s 3-at elragadott az élők sorából.

Egyéb bajok közül a tüdőgyulladás, hülés és kanyaró léptek fel igen enyhe alakban.

Nem hallgathatom el, hogy a rossz házi gondozás miatt több tanuló lett rühes. Ez uton is figyelmeztetem a szülőket, hogy gyermekeik elhelyezésénél határozott feltételül kössék ki, hogy mindegyik külön ágyat kapjon.

Trachomás nem volt intézetünkben.

Rövidlátók, fülbajosok az első padokban ültek.

Ez évben 40 tanuló nyert a tornázás alól felmentést, de minden egyes esetben csak gondos orvosi vizsgálat után. Ezen szám a tanulók összeségéhez viszonyítva kicsiny százalékot ad.

Örömmel tapasztalom, hogy a szülők maguk is kezdik belátni a tornázás fontosságát s évről-évre kevesebben kérik gyermekeik felmentését.

Felmentési okok voltak: Látható testi hiba, térdizületi lob, lábfejhüdes kézizületi merevség, rheumatismus, csipő-izületi gyulladás, szervi szivbaj, sérv, nagyon rövidlátás, betegség utáni gyengeség, tüdőhurut, visszérsérv, érzékeny vakbélta, izomsorvadás, csontszú, általános gyengeség. Sápadt, könnyen szédülő gyermekekre a tornatanár urak tekintettel vannak némely gyakorlatok végzésénél.

Ajánlom a tornázó gyermekeknek a tornaczipó és tornaing beszerzését. Különösen az utóbbi megakadályozza a meghülest, mert nem megy ki a tanuló átizzadt inggel a tornagyakorlatokról s könnyebben, izadás nélkül gyakorol. Szerencsétlenség a tornaórákon nem történt, mert fegyelmezett az ifjúság és nem végez czirkuszba való mutatványos gyakorlatokat.

A játszótéren a játékok rendben folytak. A fürdést és uszást a Szamos folyó polgári és katonai uszodáiban gyakorolja az ifjúság.

Télen a korcsolyázásra is van alkalom és ezt a sportot sokan üzik. A korcsolya-egylet a diákokat méréseket áru jegyekben részesíti.

Az egészségtant a VII. osztályban tanítottam. Felkaroltam előadásaim alkalmával a praktikus és hasznos tudnivalókat. Különösen igyekeztem érthetővé tenni a ragályos betegségeknél való eljárást, az izolálást, a piros czédula kifüggesztésének hasznos voltát, az iskolából való kitiltásnak szükségességét. Beszéltem a tuberkuloziszról, alkoholizmusról, tornázásról, játékokról, lakásról, öltözésről, véletlen baleseteknél való eljárásról. Meglátogattuk a mentőállomást, hol megmutogattam a mentésnél használatos eszközöket, a mentőkocsit, annak berendezését, a mentőszekrényt és annak felszerelését. Tanítványaim egész éven át kellőleg érdeklődtek az egészségtan iránt.

Végre felemlitem, hogy az újraoltást rendesen az iskolaév kezdetén eszközlöm.

Dr. Török István
iskola-orvos.

Torna, athlétika, vivás.

A budapesti tornaklub versenye. Szépszámu közönség előtt tartotta meg f. hó 8-án a BTC a millenáris pályán jubiláris athlétikai meetingjét. Az elért eredmények nagyrészt elsőranguak és tekintve, hogy klasszis-athlétáink nagy része a vidéken startolt, a verseny nagyszerűen sikerült. Messze kimagaslik Kóczánnak, a rendező egyesület tagjának elért eredménye a svédgerelyvetésben, a mennyiben saját 1909-ben elért világrekordját (57 m. 91 cm.) 58 m. 80 cm.-re javította. A nap második rekordját Szablár, ugyancsak a BTC tagja állította fel az 5000 méteres gyaloglásban. Szablár még fiatal, alig egy esztendő sportkarrierre tekinthet vissza és így még nagy eredményt várunk tőle, valamint a második helyezett Mazáktól is.

A diszkoszvetést Mudin Imre nyerte meg 40 m. 96 cm. kitünő dobásával és ismételen bizonyította, hogy külön klasszist képvisel jelenleg a diszkoszvetésben is. Csaknem minden dobása negyven méteren felüli volt. A 100 méteres síkfutásban a jó formában levő Jankovich győzött klubtársa, Simon ellen, míg a 300 méteres síkfutásban az erősen megjavult Szerlelemhegyi Radóczy ellen. Nagyszerűen futott a fiatal Ullrich a 800 méteres handicapben. Kellő tréning és gondos felügyelet mellett még sokra viszi.

A versenyen dőlt el a BTC által a klubnak huszonöt esztendő jubileuma alkalmából felajánlott tiszteletdíja, mely pointverseny volt a legtöbb helyezést elért egyesület részére. Az emlékszerleget a MAC nyerte 22 ponttal a BTC 11 pontja ellen.

Részletes eredmények:

100 méteres síkfutás.

1. Jankovich István (MAC)
2. Simon Pál (MAC)
3. Nagy István (BTC).

Öt induló. Elejétől végig vezetve, könnyen két méterrel nyerve. Egy méterrel harmadik.

Diszkoszvetés.

1. Mudin Imre (MAC)
2. Luntzer György (PTE)
3. Kóczán Mór (BTC).

Kitünő eredmény. Győztes dobásai: 40.96, 40.39, 38.61, 39.50, 40.01.

800 méteres síkfutás handicap.

1. Ullrich Pál (KAOE)
2. Goldmann Bundi (MTK)
3. Máhr Ágoston (BTC).

Öt induló. Az első körben, melynek ideje egy perc volt, Ullrich és Goldmann behozták az összes előnyöket, körülbelül 650 méterig ketten együtt haladnak, ahol Ullrich elhúz és könnyen 15 méterrel jó idő alatt győz. Ötven méterrel harmadik.

Távolugrás.

1. Kováts Nándor (BBTE)
2. Jankovits István (MAC)
3. Haber Antal (BTC).

Hét induló. Győztes ugrásai: 6.03, 6.19, 6.27, 6.39, 6.11, 6.30 m. Jankovichnak csak egy ugrása volt hat méteren felüli, amellyel sikerült neki a második helyet okkupálni.

110 méteres gátfutás handicap.

1. Kováts Nándor (BBTE)
2. Hoffer István (MTK)
3. Máhr Ágoston (BTC).

Kilenczven méternél Kovács behozza Hoffert és három méterrel győz. Tizenöt méterrel harmadik.

Svédgerelyvetés.

1. Kóczán Mór (BTC) országos és világrekord.
2. Mudin Imre (MAC)
3. Luntzer György (PTC).

Győztes dobásai. 56.51, 55.25, 50.80, 56.11, m. Eredetileg 58.00 m.-t mértek, majd utána mérték és 58.80 m.-re helyesbítették. A gerely, mint értesülünk, a MASz által hitelesített, hossza 2.58¹/₂ m., súlya 800 gramm.

300 méteres síkfutás.

1. Szerlelemhegyi Ervin (MAC)
2. Radóczy Károly (MAC)
3. Nagy Józsnf (BBTE)

Öt induló. Start után Szerlelemhegyi öt méter előnyt szerez, míg a favorit Radóczyinak utját elzárják. A fordulóban Radóczy külsőpályán akarja a hátrányt behozni, ami miatt újabb négy métert veszít. Így Szerlelemhegyi, általános meglepetésre, nyolcz méterrel győz Radóczy ellen, ki három méterrel veri Nagyot

5000 méteres gyaloglás.

1. Szablár Péter (BTE) országos rekord
2. Mazák Károly (MTK)
3. Patak János (MTK)

Öt induló. Az első négy körben Szablár és Mazák együtt mennek. Majd előbbi Spurdba kezd és így közel harmincz méter előnyt szerez, melyet állandóan megtart, sőt fokozva az iramot, negyven méterrel győz Mazák ellen, aki további negyvennel veri meg a formájában erősen hanyatlott Patakot.

Négyszer 100 méteres staféta síkfutás.

1. MAC (Péchy, Jankovich, Radóczy, Simon)
2. BTC (Máhr, Nagy M., Haber, Nagy S.)

Péchy hat méterrel veri Máhrt, Jankovich négy méterrel Nagyot, Radóczy és Haber egyenlően futnak, végül Simon tíz méterrel győz.

Egyleti pontverseny.

1. MAC 22 pont
2. BTC 11 pont
3. BTF (Budai) 7 pont.

Tornaszámok.

Juniorverseny magas nyujtón.

1. Kertész Henrik (KAOE) és
2. Kódor Pál (BTC) 51 pont
3. Zeller Béla (Érsekújvár) 48 pont.

Junioverseny lovon.

1. Opré Tivadar (BTC) 47.75 pont.
2. Radó Rezső (KAOE) 40.25 pont.

Seniorok versenye korlátlan.

1. Kakas Gyula (BTC) 44 pont.

A Szegedi Athletikai Club versenye. Kitünő sikerrel rendezte f. hó 8-án a Sz. A. C. országos versenyét ujszegedi pályáján. Néhány fővárosi athléta is résztvett a meetingen és dicséretére szolgál a vidéki athléta nagymérvű fejlődésének, hogy nem egy első díjtól ütötték el fővárosi konkurrensüket. Kettős győzelmet aratott Bodor, aki a negyed és egy angol mértföldes síkfutószámokat nyerte. Ugyancsak első díjat vitt el Szathmáry, aki a rudugrásban és a távolugrásban lett első. Nagy meglepetés volt Mudin István győzelme a diszkoszvetésben a szegedi Rácz ellen; utóbbi nyerte a svéd gerelyvetést és a súlydobást is. A részletes eredményeket a következőkben adjuk:

100 yardos síkfutás:

1. Valerián László (AAC).
 2. Déván Antal (SzAC).
- Somló Antal (MTK) feladta.

Súlydobás:

1. Rácz László (SzAC).
2. Schiller Rezső (BBTE).
3. Mudin István (MAC).

Negyed angol mértföldes síkfutás:

1. Bodor Ödön (Postás).
2. Belu Sándor (TAC).
3. Kelemen Imre (SzAC).

Távolugrás:

1. Szathmáry Kálmán (MAC).
2. Csávossy Kálmán (SzAC).
3. Schiller Rezső (BBTE).

Egy angol mértföldes síkfutás:

1. Bodor Ödön (Postás).
2. Klein N. (SzAC).

Rudugrás:

1. Szathmáry Kálmán (MAC).
2. Széll Bálint (Hódmezővásárhelyi TE).

Svéd gerelyvetés:

1. Rácz László (SzAC).
2. Mudin István (MAC).
3. Gregus Pál (SzAC).

Magasugrás:

1. Neidenbach Emil (AAC).
2. Nagy Miklós (SzAC).
3. Tövis Dezső (SzAC).

Diszkoszvetés:

1. Mudin István (MAC).
2. Rácz László (SzAC).
3. Kleiser Nándor (TAC).

A Kassai Athletikai Club bajnoki viadala. A Kassai Athletikai Club kitünő rendezésében kerültek előtérre Kassa város atletikai bajnokságai és az egyes számokban elért eredményekről, valamint a kifogástalan rendezésről csak a legteljesebb elismeréssel szólhatunk. ABEAC. kitünő gárdájával természetesen összes versenyeit megnyerte. Rácz, a legjobb magyar sprinter, nyerte a 100 yardos bajnokságot 10.2 mp. fenomenális idő alatt, egy tized másodperccel maradva el Mező Béla magyar rekordjától. A negyed angol mértföldes bajnokság győztese Wiesner lett, míg az ezer méteres staféta síkfutást a BEAC. nagyszerű csapata nyerte 2 p. 07.8 mp. alatt, mely idő közel két másodperccel jobb az eddig elért országos eredményénél. A diszkoszvetést 40 m. 10 cm. kitünő eredménnyel Antal Pál (MTK) nyerte. Ugyilátszik, ismét visszanyeri tavaszi fényes formáját. A távolugrásban Szobota, míg a rudugrásban Kazár lett a győztes.

Részletes eredmények:

Száz yardos síkfutás Kassa város bajnokságáért:

1. Rácz Vilmos (BEAC).
2. Jolbej Miklós (BEAC).
3. Szobota Ferencz (KAC).

Diszkoszvetés Kassa város bajnokságáért:

1. Antal Pál (MTK).
2. Csasztek Jenő (KAC).
3. Wiesner Frigyes (BEAC).

Távolugrás Kassa város bajnokságáért:

1. Szobota Ferencz (KAC).
2. Wiesner Frigyes (BEAC).
3. Majunka Erik (KAC).

Negyed angol mértföldes síkfutás Kassa város bajnokságáért:

1. Wiesner Frigyes (BEAC).
2. Korány Imre (KAC).

Rudugrás:

1. Kazár Emil (MAC).

Súlydobás:

1. Antal Pál (MTK).

Ezer méteres staféta síkfutás:

1. Budapesti Egyetemi Athletikai Club (Maglódy, Jolbey, Rácz, Wiesner) 2 p. 7.8 mp.

Dél felé				Dél felé			
A vonatok érkezése Budapest keleti p. u.-ra.							
Érvényes 1909 május hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	honnan	vonat-szám	óra	perc
646	5 00		szv.	Arad, Nagyvárad, Debreczen	328	12 10	szv.
839	5 10		sv.	Berlin, Rutka	1005	12 15	sv.
809	5 30		szv.	Hatvan	609	12 30	szv.
1707	5 45			Msziget, Stanisla	301	12 45	gyv.
909	5 45			Belgrad, (Bosznabrod)	7	12 50	szv.
607	6 05			Brassó, Arad	401	1 00	gyv.
17	6 10			Komárom, Gyékényes	903	1 05	
11	6 25			Wien, Triest	601	1 15	
406	6 30			Lemberg, Kassa	1	1 30	
819	6 50			Máramarossziget	1901	1 40	
1911	6 50			Gödöllő	1601	1 55	
1605	7 00		szv.	Paks, Bród, Eszék	1301	2 10	
1807	7 10		szv.	Csorba, Kassa	815	3 10	szv.
607	7 20			Graz, Fehring	23	4 15	
911	7 25			Brassó, Kolozsvár	825	5 25	
821	7 30			Szabadka	16	6 35	
811	7 40			Gödöllő	505	6 40	
1008	7 50		szv.	Hatvan	421	6 55	sv.
1509	8 15		szv.	Roma, Fiume	8	7 05	gyv.
609	8 30			Wien, Graz	805	7 10	szv.
818	8 45			Szolnok	607	7 25	
1007	9 05			Hatvan, Bród, Pécs	907	7 35	
18	9 20			Győr, (Székesfehérvár)	1009	8 15	
918	9 40			Szabadka	1708	8 20	
807	9 50			Berlin, Rutka	235	8 30	
§1101	9 55		gyv.	Tapolca	25	8 35	
5	10 15			Balatonszilas	1607	8 45	
§11	10 45		szv.	Sopron, Győr	831	9 05	
				Triest, Nagykanizsa, Torbágy	9	9 10	
					908	9 15	gyv.
					1001	9 25	
					918	9 45	szv.
					408	9 55	gyv.
					905	10 00	
					1303	10 10	
					1603	10 20	
					§1103	10 35	
					547	10 55	szv.
					27	10 50	szv.
					327	10 55	szv.
					§1109	11 10	
					315	11 20	

Dél felé				Dél felé			
A vonatok érkezése Budapest nyugoti p. u.-ra.							
Érvényes 1909 május hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	honnan	vonat-szám	óra	perc
701	12 50		kel.ost.	Konstantinápoly	157	12 05	szv.
			exp.	Bukarest	159	12 55	
143	4 08		szv.	Rákospalota-Újpest	133	1 20	
145	6 25			Dunakeszi-Alag	703	1 25	gyv.
723	6 30			Czegléd	103	1 40	
725	6 45			Czegléd			
4101	6 50			Esztergom	503	1 50	
139	6 00			Nagyvárad			
6808	6 10			Lajosmizse	4107	2 05	szv.
147	6 18			Rákospalota-Újpest	181	2 25	
721	6 20			Szolnok, Czegléd	103	3 00	
1407	6 35			Berlin, Zsolna	6507	3 20	
817	7 05		szv.	Párkány-Nána	132	4 00	
709	7 15		szv.	Bukarest, Bázis	713	4 05	
727	7 25			Czegléd	127	4 10	
				Bukarest, Kolozsvár	4109	5 00	
601	7 30		szv.	Máramarossziget	215	5 30	szv.
140	7 35		szv.	Rákospalota-Újpest	165	6 38	szv.
117	7 40			Paris, Wien	135	6 40	
4101	7 45			Esztergom	116	6 55	
6801	7 50			Kecskemét, Lajosmizse	707	6 55	gyv.
151	7 55			Göd	167	7 00	szv.
131	8 10			Párkány-Nána	711	7 40	szv.
719	8 25			Kiskunfélegyháza	4113	8 10	
123	8 45			Párkány-Nána	137	8 30	
153	8 10			Dunakeszi-Alag	125	8 50	
705	9 30		gyv.	Szeged	107	9 05	gyv.
				Berlin, Zsolna	739	9 20	
1408	9 30			Pozsony	4111	9 35	
410	9 55		szv.	Esztergom	6503	9 35	
155	10 20			Rákospalota-Újpest	1405	9 45	gyv.
716	10 40			Szeged			
119	11 00			Galánta	511	9 55	
					171	10 05	szv.
					141	10 10	
					4115	10 15	
					129	10 25	
					113	10 35	
					717	10 50	
					901	10 55	kel.ost.
					101	11 05	exp.
					171	11 20	szv.
					121	11 35	

Dél felé				Dél felé			
A vonatok indulása Budapest keleti p. u.-ról.							
Érvényes 1909 május hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	hová	vonat-szám	óra	perc
§1110	5 50		szv.	Balatonszilas	914	12 10	szv.
§16	6 00			Tapolca	610	12 20	
28	6 10			Hatvan	8	12 30	
10	6 35			Nagykanizsa, (Triest)	310	12 30	
150	6 50		gyv.	Wien, Graz, Sopron	26	12 50	
1002	7 00			Kassa, Csorba	324	1 25	
302	7 05			Fiume, Torino, Roma	1304	1 40	gyv.
906	7 10			Pécs, Tinkovca	1504	1 50	
1302	7 25			Rutka, Poprád-Pelha	912	1 55	szv.
207	7 30		szv.	Ujvidék, Belgrad, (Sofia)	602	2 00	gyv.
402	7 35		gyv.	Fehring, Graz	4	2 05	
332	7 40		szv.	Triest	404	2 15	
908	7 45			Torbágy	24	2 25	
606	8 00			Kassa, Lemberg	312	2 30	
1509	8 10			Máramarossziget	510	2 40	
§1102	8 20		gyv.	Gödöllő	1002	2 55	gyv.
506	8 20		szv.	Belgrad, Bród	1022	3 05	sv.
408	8 40			Sofia	904	3 20	gyv.
1008	8 45			Arad, Brassó	304	3 30	
1708	9 00			Kassa, Csorba	§1104	3 50	
306	9 15			Balatonszilas	1004	4 10	
22	11 55		szv.	Tapolca	326	4 25	szv.
336	12 00			Kolozsvár, Brassó	18	4 30	

Dél felé				Dél felé			
A vonatok indulása Budapest nyugoti p. u.-ról.							
Érvényes 1909 május hó 1-től.							
vonat-szám	óra	perc	vonat-nemje	hová	vonat-szám	óra	perc
102	1 00		kel.ost.	Wien, Paris	714	12 05	szv.
148	5 35		szv.	Ostende, London	4106	12 10	
122	5 45			Rákospalota-Újpest	160	12 15	
718	5 50			Bukarest, Bázis	123	12 25	
152	6 00			Érsekújvár	114	12 45	
4103	6 10			Szeged, Szolnok	162	1 10	
6503	6 35			Göd	§114	1 50	
150	6 45			Esztergom	504	2 00	gyv.
818	6 55		szv.	Lajosmizse	126	2 10	szv.
1404	7 05			Kecskemét	164	2 15	
104	7 55			Rákospalota-Újpest	4108	2 20	
124	8 00		szv.	Wien, Paris	106	2 30	gyv.
712	8 30			Nagyvárad, Arad	120	2 35	szv.
4104	9 05			Brassó, Nagyvárad	704	2 40	gyv.
156	9 35			Körömszék	722	2 45	szv.
708	9 40		szv.	Zsolna, Berlin	6501	2 50	
				Nagyvárad	104	3 10	
				Wien	109	4 10	
				Dunakeszi-Alag	130	4 20	
				Temesvár	716	4 30	
				Karacsony, Bázis	108	6 15	gyv.
				Nagyvárad	138	6 20	szv.
				Esztergom	168	6 55	
				Wien, Berlin	124	6 05	
				Rákospalota-Újpest	124	6 25	
				Bukarest, Bázis	736	6 30	
				Czegléd	4110	6 40	
				Esztergom	1408	6 50	gyv.
				Lajosmizse	736	6 55	szv.
				Kecskemét	170	7 15	
				Rákospalota-Újpest	142	7 55	
				Nagyvárad	748	7 55	
				Czegléd	6505	7 40	
				Lajosmizse	710	8 05	
				Bukarest, Bázis	132	8 15	
				Párkány-Nána	4112	8 30	
				Esztergom	172	8 45	
				Dunakeszi-Alag	602	9 10	gyv.
				Nagyvárad, Kolozsvár	1408	9 20	szv.
				Bukarest	118	10 00	
				Wien, Paris	708	10 15	gyv.
				Szeged, Bázis, Bukarest	172	10 30	szv.
				Rákospalota-Újpest	730	10 35	
				Kiskunfélegyháza	140	11 10	kel.ost.
				Nagyvárad	902	11 20	exp.
				Belgrad	702	11 30	
				Konstantinápoly			
				Bukarest			
				Konstantinápoly			

Magyar királyi államasutak nyári menetrendje. Érvényes 1909. május hó 1-től.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdőbe.							
4001	5 55		szv.	Esztergom	4007	9 10	szv.
4003	7 45			Esztergom	4009	9 30	
4005	10 00			Esztergom	4013	9 31	
					4011	9 31	
					4015	10 21	

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről							
4002	6 00		szv.	Esztergom	4006	12 05	szv.
4004	8 54			Esztergom	4014	12 57	

Előfizetési díj:

Negyedévre... 2 kor.
Félévre... 4 kor.
Égész évre... 8 kor.

====
Egyes szám 40 fill
====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalIX., Ferenc-körút
31. szám, I. em.====
Megjelen július és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csónak-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni sz. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Görbehátú ifjuság.

Egy nagy tudású miniszteri hivatalnok mondta, hogy addig mit sem ér az egész iskolai testi nevelés, míg a mostani görbehátú ifjuság helyett domboru mellű, egyenes növésű tanulókat nem tud nevelni. A napokban láttunk az utcán végig vonulni több iskolát. A tanulók párosával mentek és így módunkban volt a testtartást jól megfigyelni. A tudós hivatalnok szavaira gondoltunk, mikor a sok görbehátú, rokkantnak látszó ifjút láttuk. Valóban, ennek a hanyag és egészségtelen tartásnak eltüntetésére valamit kellene tenni, mert az iskolai tornázás ebben az állapotban részben felelősségre vonható.

Azt is el kell azonban ismerni, hogy a felsőbb osztályok tartása jobb, mint a kis gyermekeké, ami ismét a tornázásnak tulajdonítható.

A baj okát keresve, a fő hiba családainkban lelhető, mert itt kellene már a kis gyermekeket a szép és egészséges tartásra folyton figyelmeztetni. De a mi családainkban a helyes testi nevelési elveket illetőleg sem elég tudás, sem elég tradíció nincsen még. Így az elemi iskolai testi nevelésre vár a legnagyobb feladat. És itt, pl. a főváros némely iskolájában meg

is van erre nézve a jó szokás. Sok tanító állandóan ügyel a tanulók testtartására üléskor és álláskor is. Sőt sokan az erőltetett mellkidüllesztéssel valóban elfárasztják a tanulókat s a teszes tartás után pihenőket engednek. Itt van pedig a hiba a középiskolai tornatanításnál is. T. i. a legtöbb tornatanár úgy akarja a fiukat jó tartáshoz szoktatni, mint a bakákat, hogy rájuk kiált: huzd ki magad! Holott a testtartásnak éppen olyannak kell lenni, hogy ne legyen erőltetett, hogy az állandó, megszokott, rendes tartása legyen az embernek.

Ha most a tanulók lapoczkájának a helyzetét megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy az a háton alul annyira eláll a bordáktól, hogy tenyerünket a lapoczká alá dughatjuk. A már ennyire kipuposodó lapoczkának rendes helyre való feszítése a ki nem fejlődött izmokkal, természetesen fárasztó munka. De a testi nevelésnek olyannak kellene lenni, hogy ne a bajt gyógyítani siessen, hanem gátolja meg annak keletkezését. A baj pedig olyan, hogy érdemes vele alaposan foglalkozni. Ki ne tudná, hogy a szűkmellűség, a görnyedt tartás, mily hátrányos a belső nemesebb szervek fejlődésére nézve.

Az orvoslás pedig nem is olyan nehéz dolog. A ministeriumból kellene minde

iskolához egy rendeletet e tárgyban kiadni. A rendelet arról szólna, hogy a tanítók e fontos dologra általában ügyeljenek és a tanulókat figyelmeztessék a jó tartásra. A rendelet mellett kellene egy kis ábrákkal ellátott füzetet is az iskolákhoz küldeni, melyben a rossztartás és hátrányai és a jótartás szóval és képben volna ismertetve. Itt is sokat tehet a tornatanítás, de magában ez a bajt el nem tünteti, csak úgy lesz eredmény, ha minden tanár és tanító (még a legpuposabb is) közrehat az ifjuság épsége érdekében.

Az ifjuság katonai kiképzése Magyarországon.

A középiskolák országos tornaünnepélyének elmaradása egy meglepetéstől fosztotta meg az országot. Ugyanis az ünnepélyvel kapcsolatban a honvédelmi miniszternek, a közoktatásügyi miniszter támogatásával legnagyobb csendben bevezetett reformműve lett volna a bel- és külföldnek bemutatandó: ifjuságunknak kiképzése a hadipuskával való lövésben. Bebizonyult volna, hogy Magyarország ebben az irányban ma, ami a czéltudatos és szakszerű munkát illeti, minden más államot megelőz és hogy mi nemsokára ott leszünk, hogy legalább azon ifjak, kik az egyévi önkéntesi szolgálatra jogosítva vannak, mint értelmes lövészek kezdik meg katonai szolgálatot, kiket, ha e munka helyes irányban tovább folyik, a többi fiatalság is rövid időn belül követni fogja. Hogy mit jelent ez a hadsereg és honvédség védőképességére és eredményteljes kiképzésére nézve, különösen a két évi szolgálati idő behozatalánál, az bővebb magyarázatra nem szorul.

Ismeretes, hogy Szemere Miklós országgyűlési képviselő volt az, aki Magyarországon az ifjusági lövészetet nem csekély anyagi áldozattal kezdette terjeszteni, aminél tevékenyebb munkatársainak egyike, Bolgár Ferenc volt. Amint azután Jekelfalussy gyalogsági tábornok a honvédelmi tárcát átvette, erélyesen fogott a fontos ügyhöz s úgy ő, mint államtitkárja, 3 év óta fáradhatatlanul munkálkodtak azon, hogy az ügyet a helyes uton folyamatba hozzák, úgy hogy ma joggal lehet egy megalapított intézményről beszélni.

A legutolsó háboruk tapasztalatai bebizonyították, hogy a gyalogság lövészkiképzése a sikernek egyik legfontosabb tényezője. A mostani háborukban az új kori harcra a vele szemben támasztott sokoldalú és súlyos követelményeknek, különösen a lövészkiképzés tekintetében azonban alig lesz képes másképp megfelelni, mintha e hivatására már serdülő ifju korától

kezelve állandóan, tervszerűen előkészül, ha a helyes lövész szellemet már az iskolában és ifjusági egyesületekben leléoltják.

Ezen igazságok fölismerése indította Jekelfalussy honvédelmi minisztert arra, hogy nagy megfontoltsággal készített részletes terv alapján kísérletet tegyen az ifjuság katonai lövészkiképzésének a közép- és hasonló rangú szakiskolákban, továbbá az ifjusági és sportegyesületekben való meghonosítására. A terv azon alapelv figyelembevételével készült, hogy: a kiképzés főcélja a hadipuska megismerése, a czélbalövéshez szükséges elméleti ismeretek és gyakorlati ügyességek elsajátítása; a gyutaecsal és az élestölténnyel való czélbalövés gyakorlása.

A katonai torna-, alaki- és fegyverfogási gyakorlatokból csakis azok tanítandók, melyek egyrészt a test fejlesztésére, edzésére és ügyesítésére alkalmasak, másrészt a helyes és biztos fegyverkezelésre s az ifjakból alakított osztagok katonás magatartásának biztosítására nélkülözhetetlenek. A kiképzésnek katonai vezetés és felügyelet alatt kell történnie, hogy ezáltal a kellő egyöntetűség, a tulusoktól való tartózkodás, szóval a kiképzés komolysága és haszna biztosittassék.

A kiképzéshez szükséges fegyvereket, lövészt és szerelvényt a honvédelmi miniszter ingyen adja. A kiképzés rendszeres tanfolyamokban történik, melyeknek szervezeti szabályait és részletes kiképzés tervezetét az iskola igazgatósága a kiképzés támogatásával megbízott csapatparancsnoksággal együttesen szerkeszti és terjeszti föl a honvédelmi miniszterhez. Oktatókul szükség esetén erre önként jelentkező tisztek is szerepelhetnek. Ha polgárok az oktatók, akkor a kiképzést támogató parancsnok egy tisztet biz meg azzal, hogy az oktatókkal és az iskola igazgatójával barátságos érintkezést tartván fenn, a kiképzés eredményét állandóan figyelemmel kísérje. A tanfolyam befejeztekor az eredmény nyilvános ünnepen bemutatandó s az oktató tiszt a kiképzés lefolyásáról és eredményéről a honvédelmi miniszternek részletes jelentést tesz.

Az ilyen alapelvek szerint szervezett kiképzéssel való kísérletezésre a honvédelmi miniszter legelőször 1906. november 13-án a zilahi meg a miskolci ref. főgimnáziumot és az erdélyi római katolikus statusnak gróf Majláth Gusztáv püspök vezetése alatt álló igazgatótanácsát szólította föl, mely a felügyelete alatt álló 7 főgimnázium tanári karának kivánságára már korábban kérte a katonai kiképzés meghonosítására a honvédelmi miniszter támogatását. A kísérletek megejtésére valamennyien örömmel vállalkoztak.

A kísérleteknél a honvédelmi miniszter igyekezett a pillanatnyi lelkesedés hirtelen fellobbanó szalmatüzeinek felgyújtását elkerülni. A kiképzés szervezésére minden intézkedés szolgálati uton, csendben történt meg. Első czélul mindenütt azt tüzte ki, hogy az ilyen kiképzés az ifjak és az iskola érdekeire nézve

is nagyon hasznos, kitűnő nevelő hatását az iskolai hatóságokkal megismertessék, az ifjúsággal pedig a gyakorlatokat nem mint feltűnésre törekvő, szemnek tetsző, de amellet értéktelen katonásdi játékot, de némes célú, komoly munkát kedveltessék meg. A szervezésnél épen azért mellőztek minden tetszetős külsőséget, a külön „zászlóaljok“ szervezését és a külön „katonai“ egyenruha rendszeresítését, stb. A tanítás a rendes iskolai tornaoktatás keretében és a rendszeresített játékdélutánokon folyt. Hogy a kiképzés a fegyveres katonai osztagok zártrendű és diszolgési gyakorlatainak utánzása vá ne fajulhasson, a honvédelmi miniszter minden tanfolyamnak épen csak annyi puskát adott, amennyi a célbalövés tanításához okvetlenül szükséges volt.

A kísérleteknek és szinte meglepően jó eredményüknek hire az iskolák között a nagy tartózkodás daczára is rendkívül gyorsan elterjedt s az iskolák és példájukra sport- és ifjúsági egyesületek is tömegesen kezdtek kérvényeikkel a honvédelmi miniszterhez fordulni, hogy a kísérletekben szintén részt vehessenek.

Az eszme gyors terjedése következtében a honvédelmi miniszter már 1907. januárjában elérkezettnek látta az időt arra, hogy a mozgalom céljáról, az eddig folytatott kísérletek szervezésének módjáról, a kiképzés lefolyásáról és eredményéről a cs. és kir. közös hadügyminisztert tájékoztassa és egyidejűleg arra kérje, hogy az ifjúság katonai kiképzését a honvédelmi miniszter támogatásával rendszeresíteni kívánó olyan iskolák és egyesületek számára, melyeknek székhelyén honvédség nincs, de cs. és kir. közös hadseregbeli gyalogsági csapatok állomásoznak, a szükséges oktatók az erre önként jelentkező közös tisztek és altisztek közül szintén kirendelhetők legyenek. A hadügyminiszter a tájékoztatást örömmel vette tudomásul és a közös hadseregbeli csapatoknak az ilyen irányú kiképzés szervezésében és támogatásában való részvételére nézve, a honvédségnél érvényben állóhoz teljesen hasonló „Utmutatást -t adott ki, melynek alapján ma már sok városban közös hadseregbeli tisztek ép olyan buzgalommal tevénykednek e téren, mint honvédállomásokon honvéd bajtársaik.

Ugyanakkor megismertette a honvédelmi miniszter az ügyet a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel is, akit arra kért, hogy a katonai kiképzéssel való kísérletezésre az állami középiskoláknak is nyújtson alkalmat. A közoktatásügyi miniszter erre mind a 12 tankerületi főigazgatót utasította, hogy a középiskolákat a kísérletezésre való jelentkezésre szólítsák föl s a jelentkező iskolák közül minden tankerületben egy-egy, összesen tehát 12 középiskolát bizzanak meg a katonai kiképzésnek kísérletképen való rendszeresítésével. Érdekes, hogy a kísérletezésre az iskolák meglepően nagy számban jelentkeztek (csak a VII. és VIII. osztály) s több igazgató és főigazgató külön kérvényben kérte a honvédelmi minisztert, hogy a kísérletezést

a tankerületnek ne csak egy, de valamennyi, vagy legalább több iskolájára terjessze ki.

1907. májusában az ügynek „Katonás Nevelés“ címmel a honvédelmi miniszter támogatásával külön szakközlönye is keletkezett, mely hivatva van a mozgalmat szemlélhetővé tenni.

Az 1907—8. iskolai év végén az iskolai „Értesítőkbek“ nagyon sok igazgató és tanár ki merítő tanulmányt közölt a tanulóifjúság katonai kiképzéséről s ezekben a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak annak lefolyásáról, eredményéről és hatásáról.

Hogy az ügyről a közoktatásügyi miniszterhez is hasonló kedvező jelentések érkezhettek be, arra mutat az a körülmény, hogy a közoktatásügyi miniszter 1908. márciusában a már előbb említett engedélyét, melynek alapján mind a 12 tankerületben 1—1 középiskola kísérletezhetett a katonai kiképzéssel, kiterjesztette Magyarország valamennyi középiskolájára.

Az 1907—8. iskolai évben a rendszeres kiképzést teljesen befejezte:

1 elemi népiskolában...	50
26 középiskolában...	1260
1 polgári fiúiskolában...	100
1 felsőipari szakiskolában...	30
1 tanítóképző-intézetben...	52
4 főiskolában...	169
2 ifjúsági egyesületben...	35
3 sportegyesületben...	120
1 lövészegyesületben...	182

összesen 40 iskolában és egyesületben 1998 ifju.

Az 1909 március végén a tanfolyamokban összesen 6647 ifju (köztük 3556 középiskolai tanuló) nyert oktatást.

Néhány közép-, sőt elemi iskola a tanulóifjúságból iskolai zászlóaljat szervezett. A honvédelmi miniszter az ilyen eljárást nem helyesli s egyáltalában semminemű támogatásban sem részesíti, mert bel- és külföldön szerzett tapasztalatok egybehangzóan azt bizonyítják, hogy az ilyen kísérletek mindig és mindenütt haszontalan, üres katonásdi játékká fajultak.

Nálunk a kecskeméti népiskolai zászlóaljok érdemnek leginkább figyelmet, hol a városi elemi iskolák tanítótestülete az iskolákban teljes katonai szervezetet, szolgálatkezelést és kiképzést honosított meg; ünnepeles alkalmakkor zászlóaljkába, sőt ezredbe alakulva vonulnak ki a 6—12 éves tanulók és még a célbalövést is szorgalmasan gyakorolják.

Megemlítésre méltó érdemes jelenség még az, hogy az utóbbi időben Kecskemét és Marosvásárhely városa és a miskolci református főgimnázium egymásután jelentették a honvédelmi miniszternek, hogy ifjúságuk számára saját költségükön lövőházat szándékoznak építeni.

Rendkívül nagy a katonai kiképzésnek gyakorlati haszna és nevelő hatása a falusi paraszt ifjúsági stb. egyesületeknél is. Ilyenek vannak: Biharpüspöki-

ben, Vihnyepeszerényben, Esztergomban, Doborkán, Keresztényszigeten, Kelneken, Kistoronyban, Kisdisznódon, Nagydisznódon stb., melyeknek tagjai között helyes érzést és helyes gondolkozásmódot terjeszt, a felsőbbség iránti bizalomra és tiszteletre tanít s az egyoldalú nehéz munkában nehézkessé és merevvé vált testet hajlékonyná, ügyessé teszi.

Az ifjúsági kiképzésnek a katonai fegyver kezelésében és a katonai céllövészetben s ebből kifolyólag a tanítás anyagának és módszerének, az eddig elért eredmények s a kiképzés nagy hasznának az érdeklődő szakkörökkel és a nagyközönséggel való megismertetése céljából Jekelfalussy honvédelmi miniszter elhatározta, hogy a tanulók folyó évben tervezett országos tornaversenyét követő napon: május 24-én Budapesten az ő védnöksége és Bolgár államtitkár elnöklete alatt ifjúsági katonai céllövő ünnepélyt rendez. Remélhető volt, hogy ez az ünnepély az ország figyelmét rá fogja terelni erre a rendkívül fontos ügyre.

Miután azonban a vallás- és közoktatásügyi miniszter május hó 6-án elhatározta, hogy a tanulóifjúság országos tornaversenyét nem tartatja meg, az ifjúsági katonai lövészünnepnek a folyó évben való megtartása szintén lehetetlenné vált. Annak a jövő évben önállóan való megtartása azonban tervbe van véve.

Az ifjúság katonai lövész-kiképzésének terén elért eredménynek a közönség előtt való bemutatása céljából, azon iskolák és egyesületek, melyek a most elmaradt budapesti lövészünnepélyre jelentkeztek, az idén székhelyeiken külön nyilvános lövőversenyeket rendeznek, melyekre a honvédelmi miniszter nagy számban adott lövészermeket, tiszteletdíjak beszerzésére pedig iskolánként ötven-száz koronát.

Kétségtelen, hogy az ifjúság katonai lövész-kiképzésének ügye a jövőben ki fog fejlődni és remélhető, hogy a kiképzés a legnagyobb sikerrel fog járni.

Iskolák. Főiskolák.

Diákturista pályázat. A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya — mint minden évben, úgy az idén is — pályázatot hirdet középiskolai és felső kereskedelmi iskolai tanulók számára. Kivántatik: a szerző által az 1909. év nyarán Magyarországon tett, legalább három napra terjedő kirándulásnak magyar nyelvű leírása. A munka ne egyedül az utvonalléírására, hanem inkább a nyert benyomások és szerzett tapasztalatok előadására és a vidéknek és lakosságának olyan ismertetésére törekedjék, mely önálló megfigyelésre vall. A pályadíjak a következők: I. A vallás- és közoktatásügyi miniszter által kitűzött 100 K. II. Az egyesület Budapesti Osztálya által kitűzött 25 K és egy turista-felszerelési tárgy.

III. A Budapesti Osztály által kitűzött 15 K és egy turista-felszerelési tárgy. Pályázati határidő: 1909. év december 15. A pályaműveket ezen határidőig a MEEBO-nak (IV., Aranykéz-utca 6.) kell jelígyés levél kíséretében beküldeni. A pályázat részletes feltételeit, amelyektől eltérő pályaművek visszautasíthatnak, az Osztály minden érdeklődőnek díjtalanul megküldi.

A brassói áll. reáliskola évvégi tornaversenye a következő szép műsor szerint folyt le:

1. Felvonulás, azután Erkel Ferencz: „Hymnus“.
2. Szabad gyakorlat.
3. Staféta futás labdával (I. osztály). Abt F.: „Dalra fel“.
4. Svéd pad mint lebegőfa (II. osztály).
5. Birkózás a labdáért (III. osztály).
6. Bakugrás (IV. osztály). Pogatsnig G.: „Népdalegyveleg“.
7. Verseny: magasugrás a rohamdeszkről, céldobás (IV.—VIII. osztály) Zsaskovszky: „Zárhangok“.
8. Svéd gyakorlatok (V.—VII. osztály).
9. Versenydíjak kiosztása.

Az ünnepélyen megtartott versenyek eredménye a következők:

A rohamdeszkről való magasugrásban az első versenydíjjal kitűzött középsőnagyságu ezüst Szt. László érmet János Albert VI-od oszt. tanuló nyerte el, míg a második díjjal kitűzött kis ezüst Szt. László érmet Roth György V-öd oszt. tanulónak íteltetett oda.

A céldobásban kitűzött első díjat — közép-nagyságu ezüst Szt. László érmet — Schmidts János V-öd oszt. tanuló kapta, a második díjjal, — kis ezüst Szent László érmet — pedig Printz Viktor érettségített VIII-ad oszt. tanuló lett kitüntette.

Az iskolában a tornát Preiszner Péter tanítja.

A rimaszombati prot. főgimnáziumban Sz. Benedek Gyula tornatanár vezeti a torna- és vivőkört.

A tornakör márczius 27-én táncmulatsággal egybekötött torna- és vivőestélyt rendezett. Az estély — bár inkább erkölcsileg, mint anyagilag — teljesen sikerültnek mondható, amennyiben a program a kis számu, de szép és előkelő közönség élénk érdeklődése mellett folyt le s minden egyes számot és az abban résztvevőket zúgó taps és tetszésnyilvánítás honorálta.

A programja a következő volt:

1. Felvonulás 4-es sorban és össz-szabad gyakorlatok.
2. Csapatornázás a magas korláton.
3. Iskolavivás vivőtörrel.
4. Minta csapatornázás magas nyujtón.
5. Assaut-vivás karddal.
6. Súlyemelés és gulák.
7. Füzértáncz fa' ottal zene mellett és elvonulás.

Végül igazi táncz, melyet az ifjúság fáradhatatlanul folytatott a késő hajnali órákig.

A szokásos évváró házi tornaversenyt az idén június hó 13-án tartottuk meg az igazgatóság, tanári kar és diszes közönség jelenlétében. — Az ünnepély az országos és kerületi versenyek hű mása, amennyiben az együttes gyakorlatok és egyéni versenyek ugyanazok, melyek a középiskolai versenyek pontjait képezik.

A felvonulás, oszlopokban állás és Himnusz elénekzése után a tulajdonképeni versenyszámok következtek.

Az ifjúsági tornaverseny díjai:

a) Ezüstérmes nyertek: A futóversenyben: Hízsó János IV. oszt. tan., Tudja Géza VII. oszt. tan.

Mászóversenyben: Tudja Géza VII. oszt. tan.

Az összetett versenyben: Lukács Béla VII. oszt. tan. 12'5, Fehér Gyula VIII. oszt. tan. 12, Batta Bálint VIII. oszt. tan. 11'5, Czegléd János V. oszt. tan. 10'5, Eisele Lajos V. oszt. tan. 10'5, Geduly Árpád V. oszt. tan. 10'5, Pékh Gyula III. oszt. tan. 10'5, Török Árpád III. oszt. tan. 10'5 ponttal

b) Bronzérmes nyertek: A futóversenyben: Júranyi Károly III. oszt. tan., Eisele Lajos V. oszt. tan.

Mászóversenyben: Pólos László II. oszt. tan. Várent Gyula III. oszt. tan., Fehér Gyula VIII. oszt. tanuló.

Az összetett versenyben: Kisgerely Gyula VII. oszt. tan., Szafka János VI. oszt. tan., Dzurik Gyula VI. oszt. tan., Dezső Lajos VII. oszt. tan.

A tornakörnek az elmúlt tanévben 60 tagja volt. A kör tagjai csapatokra osztva, hetenként egyszer, (tavasszal 2-3 órán is) az iskolai tananyag köréből vett gyakorlatokat gyakorolták a tornatanár felügyelete mellett.

A kör ifjúsági elnöke Batta Bálint VIII. oszt. tan., alelnöke Balla Ferencz VII. oszt. tan., háznagya Veress Károly VIII. o. tan., pénztárossa Pongrácz Ernő VIII. oszt. tan., jegyzője Stolcz Zsigmond VI. oszt. tanulók voltak. A kör márcziusban estélyt tartott.

A vívőkörbe a lefolyt tanévben 38 tag iratkozott be, kik közül az év folyamán 8 tag kilépett. A kardvívásban 26-an, a vitórvívásban 12-en vettek részt.

A kardvívók 3 csoportba osztva heti 2 órában gyakorolták az olasz rendszerű kardvívást. A lábtechnikán kívül a vágások, szurások és védek nemeit, az egyszerűbb penge és testtámadásokat, azok védsét, az elő- és közbevágásokat, feltartó szurást, a tempó támadást és mindezek kellő alkalmazását.

A vitórvívók ugyancsak a lábtechnikát, a szurások különböző nemeit helyből és rohammal, penge és testtámadásokat egyszerű és kontravédéseket és inkontrot, heti 2 órán.

Testgyakorlás a japánoknál. Tizenhárom esztendővel ezelőtt Japánban egyesületet alapítottak az ifjuságnak a katonai dolgokban, főként a testgyakorlásban való kiképzésére. Az egyesület tagjait butokudoknak

nevezik. Ez az egyesület olyan közkedveltségnek örvend, hogy tagjainak száma meghaladja a milliót. Tíz éves fiukat éppugy felvesznek az egyesület kötelékébe mint ösz férfiakat, akik férfias bátorságukkal és elszántságukkal jó példát mutatnak az ifjuságnak. Az egyesületnek a városon kívül, szabad téren rendszerint egy óriási faépülete van, ahol víg élet pezseg. Az épület két főrésze oszlik: az egyik a belső, vagy nagyterem, ahol a viadalokat és tornajátékokat tartják, a másik, külső és keskenyebb rész pedig a nézőközönség számára van fentartva. A testgyakorlásnak különösen két fajtát műveli az egyesület előszeretettel: a dzsiu-dzsiut és a kardvívást. A küzdő felek mezitláb, fejtámasz és keztyüs kézzel állanak ki a küzdőtérre. Egyetlen fegyverük a vívásnál a hosszumarkolatu fakard, amelyet rendkívüli ügyességgel forgatnak. A küzdelem megkezdése előtt a felek meghajlással üdvözlik egymást, azután elhelyezkednek. Adott jelre hirtelen összeesapnak, egymást érik a kölesönös támadások. Lélekemelő látvány a japáni vívókat nézni, amikor a küzdelemben belemelegszenek. A hevesvérű japáni nagy szívóssággal küzd ha észreveszi, hogy egy kis előnyhöz jutott. Lelkesedésével csak még jobban elkeseríti ellenfelét, akinek mihamar sikerül „a tercet bevágnia.” Erre aztán az ellenfél mindjobban ellankad. A győzelem már-már bizonyosnak látszik. De a gyengébb fél is bírja még; sasszemei jól segédkeznek neki a védekezésben. Ellenfele egy elhatározó cselhez folyamodik; egy pillanatra megáll és várja ellenének támadását; az beugrik a cselbe, hatalmas csapásra készül, de az első egy kigyómozdulattal majdnem a földig hajlik le, ellenfele kardja a levegőbe sujt, emez pedig villámgyorsasággal érinti kardjának hegyével ellenfele nyakát. Ez a döntő szurás feltétlen győzelmet jelenti, mert a beretvaéles japáni kard az ellenfél nyakába markolatig szaladna bele. Fűlsiketítő tapssal és sivalgással jutalmazza a győztest a nézőközönség és még a küzdőtérén kívül is zajos óvációban részesítik.

Nem kevesebb jelentősége van a dzsiu-dzsiunak is. A felek a legnagyobb csendben, némán állnak ki a porondra, a közönség lélekzetét visszafojtva, várja a küzdelem kezdetét. A publikum pártatlan, egyformán figyeli a küzdő feleket. Japánban a dzsiu-dzsiu jóval felül áll a czirkuszi mutatványok nivóján, valószínűleg művészetté fejlődött. A japáni rendőrség minden alkalmazottja betanulja a dzsiu-dzsiu fogásait, ezzel szert tesz a legjobb fegyverre, amelyet úgy jellemzett valaki, hogy azzal támadás nélkül is lehet győzni.

Torna, athlétika, vívás.

BEAC atletikai viadalának részletes eredményei:

100 yardos síkfutás, Budapest bajnoksága:

1. Rác Vilmos (BEAC)
2. Simon Pál (MAC)
3. Jankovich István (MAC)
4. Rau (SC. Westen—Berlin).

Svédgerelyvetés:

1. Rác László (SzAC)
2. Kroyer (NSFC)
3. Strausz Gyula (BBTE)

Magasugrás, főiskolai bajnokság:

1. Domokos György (BEAC)
2. Poór Iván (BEAC)
3. Szélessy Endre (BEAC)

1/4 angol mértföldes síkfutás, Budapest bajnoksága:

1. Wiesner Frigyes (BEAC)
2. Szerellemhegyi Ervin (MAC)
3. Gyürky Dezső (BDAC)

Távolugrás:

1. Berti Weinstein (Berlin SC)
2. Szatmáry Kálmán (MAC)
3. Holits Ödön (MTK) és Kövesdy Géza (BBTE)

1/2 angol mértföldes síkfutás:

1. Bodor Ödön (Postás)
2. Auerbach János (MAC)
3. Lovass Antal (MTK)

Súlydobás, főiskolai bajnokság:

1. Rác László (DGASE)
2. Strich Jenő (BEAC)
3. Vargha Béla (BEAC)

4×200 méteres staféta:

1. BEAC a) csapata
2. BEAC b) csapata.

Diszkoszvetés:

1. Kobulsky Károly (Postás)
2. Dávid Mihály (BBTE)
3. Schiller Rezső (BBTE)

60 yardos síkfutás:

1. Ondrus István (MTK)
2. Zányi Béla (BAK)
3. Weinstein Berti (Berlin)

2 ang. mértföld síkfutás:

1. Kwieton Félix (WAC)
2. Nagy József (BBTE)
3. Szekendi István (TTC)

220 yardos meghívási verseny:

1. Rác Vilmos (BEAC)
2. Rau (SC Westen)
3. Jolbey Miklós (BEAC).

A BAK országúti versenyei. A BAK, mely ma egyedül ápolja a hosszútávú futó és gyaloglósporthoz, f. hó 26 án a BAK amerikai-úti pályájáról kiindulva fényes sikerrel rendezte 20 km-es országúti futó és gyalogló versenyt. A sportkörök jól kiérdemelt elismerése illeti a BAK-ot, hogy e versenyeket rendezzi, mellyel

a magyar marathont — melyet a MASz nem engedélyezett — előkészíti. Különösen a mostani futóverseny bizonyította, hogy sportunk megérett egy maratoni rendezésre, mert a 20 km-es futóverseny minden egyes indulója valóban pompás kondícióban ért a célhoz. A 20 km-es futóversenyt a verseny faveritja, a kis Pásztor (MTK) nyerte imponáló fölényvel, kitünő idő alatt, mintegy 4 percz időközzel győzve le Horváthot és Thienschmiedet. Nagy meglepetés volt Merényi lemaradása, ki csak az ötödik helyre tudott jönni. Thienschmiede és Merényi óvást adtak be Pásztor győzelme ellen, azt állítva, hogy a fordulónál levágott. A jury a fordulót ellenőrző bíró kihallgatása után az óvást egyhangulag visszautasította s így a kis Pásztor megkapta a MASz által a versenyre kitűzött gyönyörű tiszteletdíjat.

A 20 km-es gyaloglóversenyt Mazák Károly, a MTK fiatal és nagy kvalitású tagja nyerte, minden megerőltetés nélkül, országos rekord alatt. A verseny második helyezettje, Singer, mintegy 200 méterrel maradt el Mazák mögött s nagyfokú javulásról tett tanubizonyoságot.

A verseny rendezése valóban kitünő volt, Radvány Jenő és Havass Gyula nagy szakértelemmel végeztek feladatukat.

Az AC Sparta rendezésében Prágában szept. 26 án zajlottak le a cseh bajnokságok a Sparta belveder sporttelepén több ezernyi közönség jelenlétében. Az egyes versenyek nagyszerű eredményeket hoztak, sőt több versenyben a cseh rekord is megdőlt. Magyar részről két rekord állított fel. A magasugró rekordot a magyar rekorder, báró Wardener Iván, a MTK tagja, javította meg 181 cm-re, az eddigi rekordot Vadon Géza, a magyar bajnok tartotta 175 cm-rel, a súlydobó rekordot pedig Mudin Imre (MAC) a magyar súlydobó bajnok és rekordra javította meg. A magyarok 6 bajnokságot nyertek, míg néhány bajnokságot a legjobb külföldi atlétákkal szemben elveszítettek.

Részletes eredmény:

- 100 méteres csehbajnokság: 1. Walker.
- 200 méteres csehbajnokság: 1. Walker.
- 110 méteres gátfutás, csehbajnokság: 1. Dunker (Délafrika).
- 2 Kovács Nándor (BBTE).
- 800 méteres síkfutás, csehbajnokság: 1. Dworak (Sparta).
- Kalapácsvetés, csehbajnokság: 1. Mudin István (MAC).
- Távolugrás, csehbajnokság: 1. Kovács Nándor (BBTE).
- 1500 méteres gyaloglás, csehbajnokság: 1. Richlick (Sparta).
- Súlydobás, csehbajnokság: 1. Mudin Imre (MAC).
- 400 méteres síkfutás, csehbajnokság: Radóczy Károly (MAC).
- Gerelyvetés, csehbajnokság: Mudin Imre (MAC).
- 1500 méteres síkfutás, csehbajnokság: Dworak (Sparta).
- Magasugrás, csehbajnokság: 1. Báró Wardener Iván (MTK).
- 2. Mudin Imre (MAC).
- Diszkoszvetés, csehbajnokság: 1. Jodás (Sparta).
- 2. Mudin Imre (MAC).

Magyar királyi államvasutak 264586/909. szám.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje 1909—1910-re.

(Utánnymás nem díjaztatik)

A magyar királyi államvasutak vonalain és az általuk kezelt magánvasutakon f. évi október hó 1-én a téli menetrend lép életbe, mely a jelenleg érvényben levő nyári menetrenddel szemben a következő lényegesebb változásokat tartalmazza:

A budapest keleti p. u. — bruck—királyhidai vonalon.

Kamaraerdő (Kóérberek) megállóhelyen az összes személyszállító vonatok megállása megszüntetetik.

A debreczen—füzesabonyi vonalon.

A Debreczenből jelenleg reggel 4 óra 36 pkor Füzesabony felé induló vegyesvonat már éjjel 2 óra 58 pkor indítatik és Füzesabonyba, úgy mint jelenleg, délelőtt 10 óra 24 pkor érkezik.

A Füzesabonyból délelőtt 11 óra 33 pkor induló vegyesvonat Debreczenbe egy órával később, azaz este 6 óra 44 pkor fog érkezni.

A debreczen—szerencsi vonalon.

A Debreczen és Hajdúhadház között közlekedő, Debreczenből délután 2 óra 20 pkor induló és oda este 6 óra 34 pkor visszaérkező motorosvonat november hó 1-én túl a téli évad alatt is forgalomban marad.

A máramarossziget—aknaszlatinai vonalon.

A Máramarosszigetről délután 3 óra 40 perckor induló és oda délután 4 óra 43 perckor visszaérkező vegyesvonat megszüntetetik.

A nagykaroly—csapi vonalon.

A Csapról jelenleg délelőtt 10 óra 43 perckor Nagykaroly felé induló vegyesvonat Csapról már reggel 7 óra 15 perckor indítatik és Nagykarolyban csatlakozást nyer a gyorsvonatokhoz Budapest és Maramarossziget felé.

Az ellenirányban a Nagykarolyból jelenleg d. u. 4 óra 10 pkor induló vegyesvonat már délután 3 óra 05 pkor indítatik és Csapra este 9 óra 13 perckor érkezik.

A szatmárnémeti—Kossuth-kert—károlyi-erdői vonalon.

A Szatmárnémeti gőzfürészről este 6 óra 38 pkor Szatmárhegyi piacra, a Szatmárhegyi piacról este 8 óra 46 pkor Szatmárnémeti - Kossuth kertre s végül a Szatmárnémeti—Kossuth kertről éjjel 10 óra 05 pkor Szatmárnémeti gőzfürészre induló motorosvonatok forgalma november hó 1-ével megszűnik.

A budapest keleti p. u. — arad—tövisi vonalon.

A Budapest keleti pályaudvarról délután 2 órakor induló, Aradon át Predeálra közlekedő, valamint az onnan Aradon át Budapest keleti pályaudvarra délután 1 óra 15 pkor érkező gyorsvonat Pusztatenyő állomáson feltetelesen megállítatik.

Az alvincz—nagyzebeni vonalon.

Nagyzeben és Erdélyszerdahely között a jelenleg hetenként 3-szor közlekedő, Nagyzebenből délután 12 óra 25 pkor induló és Nagyzebenbe este 9 óra 50 pkor érkező vegyesvonat megszüntetetik.

A budapest keleti p. u. — predeáli vonalon.

A Budapest keleti p. u. és Predeál között Aradon át közlekedő, Budapestről délután 2 órakor induló, illetve az ellenirányból Budapestre délután 1 óra 15 pkor érkező gyorsvonatok forgalma Brassó és Predeál között november hó 15-én túl az egész téli évadon át fentartatik.

A Nagykátáról éjjel 10 óra 35 pkor Budapestre érkező személyszállító tehervonat télen át is forgalomban marad.

Tápiószecsőtől Budapestig az eddig csak szükséglet szerint közlekedett hajnali vonat minden kedden és pénteken, valamint ünnep- és vasárnapokat követő köznapokon rendszeresen helyeztetik forgalomba.

E vonat Tápiószecsőről éjjel 3 órakor indul és Budapestre reggel 4 óra 40 pkor érkezik.

A Budapest keleti pályaudvarra reggel 7 óra 20 pkor érkező, valamint az onnan délután 5 óra 40 pkor induló személyvonat Mihálczalva 143. sz. órhzárnál rendszeresen megállítatik.

A Tövisről délután 2 óra 24 pkor induló gyors-tehervonatnál a személyszállítás Tövistől Székelykocsárdig megszüntetetik.

A küküllőszög—parajdi vonalon.

A Küküllőszögről délelőtt 9 óra 34 pkor Parajdra induló és az onnan délután 12 óra 43 pkor Küküllőszögre érkező személyvonat az idén az egész vonalon télen át is forgalomban marad.

A budapest nyugoti p. u. — marcheggi vonalon.

A Budapestről este 6 óra 50 pkor induló zsolnai gyorsvonathoz csatlakozólag Galántától Marcheggig forgalomban levő esti gyorsvonat csak Pozsonyig fog közlekedni.

A nyári évad tartamára forgalomba helyezett helyi vonatok közül az alábbi vonatok *szüntettetnek meg* és pedig:

Budapest és Érsekújvár között:

A Budapestről reggel 5 óra 45 pkor induló vonat Parkány-Nanától Érsekújvárig; az Érsekújvárról éjjel 11 óra 35 pkor Budapestre érkező vonat pedig *egészen*.

Budapest—Párkány-Nána között:

A Budapestre délelőtt 8 óra 45 pkor érkező és a Budapestről este 8 óra 15 pkor induló vonat olyképen, hogy az utóbbi vonat október és április hónapokban **Budapesttől—Váczig**, november hó 1-től bezárólag márczius hó 31-ig pedig **Budapesttől—Dunakeszi-Alagig** közlekedni fog.

Budapest és Szob között:

A Budapestről d. u. 5 óra 20 pkor induló vonat.

Budapest és Nagymaros között:

A Budapestről délelőtt 8 óra 45 pkor és a d. e. 11 óra 35 pkor induló, valamint a Budapestre délután 5 óra 45 pkor és éjjel 10 óra 25 pkor érkező vonat, melyek közül azonban az utóbbi Vácztól Budapestig október és április hónapokban forgalomban marad, illetve újból forgalomba helyeztetik.

Szintugy forgalomban marad az eddigi gyakorlattól eltérőleg a Nagymarosról este 8 óra 20 pkor Budapestre érkező vonat az egész téli évad alatt.

Budapest és Dunakeszi-Alag között:

A Budapestről este 8 óra 45 pkor induló vonat november hó 1-én tul bezárólag márczius hó 31-ig nem fog közlekedni.

Rákospalota—Ujpest—Budapest között:

A Budapestre reggel 4 óra 08 perckor és éjjel 11 óra 20 pkor érkező, valamint a Budapestről éjjel 10 óra 30 pkor induló vonat megszüntették.

A Párkány-Nána felől reggel 8 óra 10 perckor Budapestre érkező vonat Rákospalota—Ujpesten *rendesen* megállítatik.

A pöstyén—verbói vonalon.

Az esti, vasár- és ünnepnapi vonatok megszüntetnek.

A hólak—trencsénteplicz - trencsénteplicz fürdői vonalon.

A Hólak—Trencséntepliczről éjjel 2 óra 40 pkor, délután 1 óra 35 pkor, este 8 óra 15 pkor és éjjel 11 óra 30 pkor induló, valamint a Hólak—Trencséntepliczre éjjel 1 óra 32 pkor, reggel 4 óra 42 pkor, délután 5 óra 40 pkor és éjjel 10 óra 39 pkor érkező motorosvonatok forgalmon kívül helyeztetnek.

A pozsony-ujváros—ujkomáromi vonalon.

A délelőtti gyorsvonat Ujkomároból későbbben, azaz délután 12 óra 25 pkor indittatik és Pozsony-Ujvárosba délután 4 óra 46 pkor érkezik.

A dévénytő—marcheggi vonalon.

A délelőtti Marcheggre érkező személyvonat ezen állomáson csatlakozást nyer Gänserndorf és Wien N. B. felé.

Az érsekujvár—privigyei vonalon.

A jelenleg Nagybecicztől Nyitraig személyszállítással közlekedő délutáni tehervonat csak Nagytapolcsánytól Nyitraig fog utasokat szállítani.

A budapest nyugoti p. u.—orsova - vercierovai vonalon.

A Budapest nyugoti pról délelőtt 9 óra 40 pkor Verciorovára induló és az ellenirányból este 6 óra 35 pkor Budapestre érkező gyorsvonatok a román csatlakozó vonatok megszüntetése folytán Temesvár-Józsefváros és Verciorova között forgalmon kívül helyeztetnek.

Budapest és Czepléd között a vasár- és ünnepnapokon közlekedő déli, illetve esti vonat megszüntetnek.

Szeged és Kiskunfélegyháza között a Szegedre reggel 5 óra 42 pkor érkező, valamint a Szegedről este 8 órakor visszainduló helyi vonat forgalmon kívül helyeztetik.

Temesvár-Józsefvárosból a délutáni személyvonat Orsova felé későbbben, azaz 3 óra 01 pkor indittatik és csatlakozást nyer a Budapest felől jövő gyorsvonathoz.

A szeged-rókus - szabadkai vonalon.

A Szeged-Rókusról délután 3 óra 12 perckor induló, valamint a Szeged-Rókusra este 10 óra 01 pkor érkező vegyesvonat megszüntetnek.

(Folyt. köv.)

VADÁSZFEGYVEREK

Csakis elsőrendű gyártmányok!

Flobertek, pisztolyok, revolverek, sport,
.: utazási cikkek és távcsöveket .:

csekély havi törlesztésre

szállít

NOWOTNY J.

prágai fegyvergyáros budapesti telepe
Budapest, VI., Nagymező-utca 21.

Kérjen főárjegyzéket!

! TELEFON !
112-69 !

! TELEFON !
112-69 !

